

# KOREYS TILIGA FRANSUZ TILIDAN O'ZLASHTIRILGAN SO'ZLAR VA ULARNING LINGVISTIK-MADANIY TA'SIRI.

*Bazarova Shaxlo Shuxratovna*

*SamDCHTI Sharq tillari fakulteti, katta o'qituvchisi.*

**M.T. Raxmonova**

SamDCHTI 1-kurs magistranti.

**Annotatsiya:** Ushbu maqola koreys tiliga kiritilgan va keng qo'llaniladigan fransuz lug'atini tasniflash va tahlil qilish, ularning koreys tiliga ta'sirini yoritishga qaratilgan. Shu sababli fransuz tilidan koreys tiliga o'zlashtirilgan lug'atni lingvistik va madaniy jihatlardan batafsil tahlil qilish, koreys tilida fransuz so'zlari qanday kirib kelganligi va ishlatilishi tahlil qilingan. Shu bilan birga tildagi o'zlashma so'zlarning turli jihatlari, ya'ni fonologik, morfologik, semantik, sintaktik va nutq aspektlari ko'rib chiqilgan.

**Kalit so'zlar:** *assimilyatsiya, fonologik assimilyatsiya, semantik assimilyatsiya, qarz so'zlar, fransuz, koreys, tilni tozalash, qarz olish, morfo-sintaktik assimilyatsiya, sotsiolingvistika, ijtimoiy-lingvistika.*

Koreys tilidagi fransuz tilidan olingan lug'atning aksariyati to'g'ridan-to'g'ri o'zlashtirish orqali olingan otlardir. Qolaversa, koreys tilida otdan boshqa gap bo'laklari, ya'ni sifat, yuklama, fe'l, ergash gaplar ko'proq ot sifatida ishlatiladi. Bu shuni ko'rsatadiki, leksik qabul qilishning asosini otlar tashkil qiladi. - Qabul qilingan so'zlar qayta tug'iladigan tilning lug'at tarkibi bilan qo'shilib, yangi lug'at sifatida ishlatilishi mumkin. - Umuman olganda, lug'atning o'zlashtirilishiga ikki madaniyat o'rtasidagi aloqa sabab bo'ladi. Biroq, Koreyaning fransuz tilidan so'z o'zlashtirish sababi geosiyosiy omillarga hech qanday aloqasi yo'q va uni ikki mamlakatning tubdan farqli madaniy kelib chiqishi bilan bog'lash mumkin. Bundan tashqari, ona tili koreys bo'lgan kollej o'quvchilarining koreys tilida qo'llaniladigan fransuz tilidan olingan so'zlarni bilishi hamda fransuz va fransuz madaniyatidan xabardorligini aniqlash maqsadida so'rovnomalar o'tkazildi. So'rov natijalari shuni ko'rsatdiki, fransuz madaniyati Koreyada juda ijobiy qabul qilinadi. Bu Koreyada Fransiyaning qiyofasi juda ijobiy ekanligini ko'rsatadi. Lug'at o'zlashtirish nafaqat qabul qiluvchi va qabul qilinuvchi tildan foydalanadigan mamlakatlar o'rtasidagi lug'atni, balki ikki davlat o'rtasidagi ongli yoki ongsiz ravishda o'zlashtirishni ham anglatadi. Bu madaniy almashinuvni amalga oshiradigan hodisadir. Fan doktori Li Ki Mun rahbarligidagi tilshunoslar koreyscha lug'at- «Yangi Koreya lug'ati»da fransuz tilidan kelib chiqqan so'zlarni ko'rib chiqadilar va koreyscha leksikondan 218 ta frantsuzcha so'zni saralab oladilar.

Ushbu tadqiqot yakunida quyidagi tavsiflovchi farazlarni keltiradilar: -Fransuz tilidan olingan so'zlarning aksariyati to'g'ridan-to'g'ri (hech qanday o'zgarishsiz) olingan otlardir. Hatto sifatdosh, predlog, fe'l va ergash gap kabi qolgan qismlar ham koreys tiliga kirgandan so'ng otlarning xarakterida ishlatiladi. Bu shuni ko'rsatadiki, leksik o'zlashtirish odatda ot darajasida sodir bo'ladi. -Fransuz tilidan o'zlashtirilgan so'zlar ham borki, ular o'z tillaridan boshqa so'zlar bilan qo'shilib, qo'shma so'zlar hosil bo'ladi. Umuman

olganda, o'zlashtirish ikki xil til jamoalari o'rtasidagi madaniy aloqa natijasida sodir bo'ladi. Agar lug'at boshqa tildan o'zlashtirilgan bo'lsa, qabul qiluvchi tilning madaniy elementlari kirib, qabul qiluvchi til madaniyatiga ta'sir qiladi. Koreys tilidan farqli talaffuz tizimiga ega frantsuzcha tovushlarni koreys tiliga yozishda ular koreyscha tovush tizimida ishlatilishi kerak. Assimilyatsiya eng yaqin tovushga mos keladigan yo'nalishda sodir bo'ladi. Fransuz tilidan o'zlashtirilgan lug'at asosan otlardan iborat bo'lib, berilgan tildagi sifat, yuklama va fe'l bo'lgan so'zlar koreys tiliga kiritilganda ham ot shaklida o'zlashtirilib, tegishli fonetik va morfologik assimilyatsiyadan keyin qo'llaniladi. Buni quyidagilar misol bo'ladi:

1. tous les jours 뚜레주르 – 매일매일 –har kuni
2. bonbon 봉봉 – 사탕 - shirinlik
3. ma monde 마몽드 - 내 세상- mening dunyoyim
4. grandeur 그랜저 - 위엄(있는)- ulug'vorlik
5. elle 엘르 – 그녀- u(qiz)
6. enfant 앙팡 – 어린이- bola
7. bebe 베베 –아기- chaqaloq
8. la neige 라네즈 – 눈 - qor
9. etude 에뛰드 - 공부, 연구- o'rganish, tadqiqot
10. espoir 에스쁘아 - 기대, 희망 - umid
11. poteau 뽕또 – 단짠- do'st, o'rtoq
12. sable 샤프레 – 모래 - qum
13. mon ami 모나미 – 내친구 – mening do'stim
14. vogue 보그 - 유행, 인기 - mashhur
15. lac vert 라끄베르 – 초록호수 – yashi ko'l
16. bon gousse 봉구스 - 훌륭한 한입거리 – ajoyib luqma
17. mon cher tonton 몰셀통통 – 나의친애하는삼촌 – aziz amakim
18. raison 레종 – 이유 - sabab
19. comme des garcons 꿈데 가르송 – 소년들처럼 – yigitlar kabi
20. louis quatorze 루이까또즈 - 루이 14 세 - Lui XIV

Odamlar ma'lum bir ijtimoiy tabaqaga mansubligini ko'rsatish uchun ma'lum iboralarni ishlatishga moyildirlar. Koreys tiliga o'zlashtirilgan frantsuz tilini tahlil qilganda shuni ko'rish mumkinki, davr ruhida o'zgarishlar tilning yevropa tillarini o'zlashtirish manbai sifatida kengayishiga olib kelgan va bu tilning mazmuni va shakliga ham katta ta'sir ko'rsatgan. Chet tilini rivojlantirish, uni ona tiliga moslashtirib sayqallash ham ona tilining til hayotini boyitish, ona tilini rivojlantirish yo'lidir. Hozirda bu kabi yevropa tillari ayniqsa yoshlar orasida keng tarqalmoqda.

**Xulosa.** O'zlashma so'zlar biror-bir sohaga tegishli muayyan tushuncha yoki maxsus narsani aniq ifoda etadigan so'z yoki so'z birikmasidir. Tilning lug'aviy majmuasida ular alohida bir salmog'li qatlamni tashkil qiladilar. Bunday so'zlar jamiyat

tomonidan yasalishi, tartibga solinishi va o'zgartirilishi mumkin bo'lgan yagona qatlamdir. Sohaviy neologizmlarni tayyorlash yoki ularni me'yorlashtirish uchun tilshunoslar va o'sha sohadagi mutaxassislardan tashkil topgan ishchi guruhlar, qo'mitalar tashkil qilinadi. Demak, neologizm ijtimoiy-siyosiy, madaniy hayotga doir turli qatlamlarga mansub bo'lgan tushunchalarni ifodalovchi, muayyan guruh kishilari orasida bir ma'nolarda ishlatiladigan lisoniy birliklardir.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:**

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. - М.: Советская энциклопедия, 1966.608с.
2. Базарова IIII Koreys adibasi Shin Kyon Suk ijodining o'ziga xosligi xususida//Международный Журнал Искусство Слова5(3), 2022
- 3.Бахронова Д.К. Гендер и целевые концептуальные гендерные стереотипы // Гендерные исследования в гуманитарных науках: сб. ст. по матер. III междунар. науч.-практ. конф. No 3. - Новосибирск: СибАК, 2015.
4. Kim Mun Uk va b. Koreyscha-o'zbekcha lug'at, 2006.
5. Эшимова, Ш. К. (2022). Personifikatsiya orqali obrazning yaratilishi. Международный журнал искусство слова, 5(4).
6. O.Bloch et W.Wartburg. Dictionnaire étymologique de la langue française, P.1950
7. Standard Dictionary of the Korean Language. 표준국어대사전. Korea, 2012
8. O'zbek tilining izohli lugati. 2 jildli -M., Русский язык. 1981.; O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 jildli, -T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi; 2006-2008.
- 9.Байматова, М. (2022). Проблема перевода и адаптации непереводаемой терминологии (на примере английского и корейского языков). Анализ актуальных проблем, инноваций, традиций, решений и художественной литературы в преподавании иностранных языков, 1(01), 190-192
- 10.Базарова, III. III. (2022). Koreys adibasi shin kyon suk ijodining o'ziga xosligi xususida. Международный журнал искусство слова, 5(3).
- 11.Назарова, III. Б. (2019). Ўзбек ва корейс тилида адвербализация ходисасининг қиёсий таҳлили.
12. Usmonqulovna, B. D., & Aziz To'liqin o'g, A. (2023). O'zbek va koreys tillarida adyektivatsiya hodisasi. *Journal of new century innovations*, 24(1), 46-49.
- 13.Баёнханова, И. Ф. (2022). Ҳикмат арбобларининг турли тилдаги мулоқот одобини ифодаловчи мақоллар ҳақидаги фикрлари (ўзбек ва корейс тиллари мисолида). *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 24), 555-565
- 14.Камарова, М. (2022). Koreys va o'zbek tillarida so'z yasovchi qo'shimchalar orqali so'z yasalishi qiyosiy tadqiqotidan ta'limda foydalanish. Ученый XXI века, (7 (88)), 34-41.